

Majandus- ja kommunikatsiooniministri
 21.06.2011. a määrus nr 50
 „Mootorsõidukijuhi eksamineerimise, talle
 juhtimisõiguse andmise kord ja juhiloa
 vormid ning nõuded eksamisõidukitele“
 Lisa 4

(majandus- ja taristuministri
 19.12.14 määruse nr 109 sõnastuses)

SÕIDUEKSAMI TEISES JÄRGUS KONTROLLITAVAD OSKUSED JA KÄITUMINE

Sõidueksamil kontrollitavad oskused ja käitumine	A, A2 ja A1	B, B1 ja BE	C, CE, C1 ja C1E	D, DE D1 ja D1E
1. Sõiduki ettevalmistamine ja kontrollimine liiklusohutuse seisukohast: eksamineeritav peab näitama, et ta suudab valmistuda ohutuks sõiduks, täites järgmised nõuded:				
Kaitsevarustuse, nagu kinnaste, saabaste, rõivaste ja kaitsekiivri kohandamine	+			
Rehvide, piduri, rooliseadme, hädaseiskamislüliti (selle olemasolu korral), keti, õlitaseme, tulede, helkurite, suunatulede ja helisignaalseadme pisteline kontroll	+			
Juhiistme kohandamine õige istumisasendi saavutamiseks		+	+	+
Tahavaatepeeglite, turvavööde ning vajaduse korral peatugede kohandamine		+	+	+
Kontrollimine, et uksed oleksid suletud		+	+	+
Rehvide, rooliseadme, piduri, vedelike (nt mootoriõli, jahutusvedeliku, pesuvedeliku), tulede, helkurite, suunatulede ja helisignaalseadme pisteline kontroll		+	+	+
Sõidukile veose pealelaadimisega seotud ohutustegurid: sõidukikere, katted, laadimisluugid, kabiinilukustus, pealelaadimisviis, veose kinnitamine		ainult BE, B96	+	
Haakeseadme ning piduri ja elektriühenduste kontrollimine		ainult BE, B96	+ ainult CE ja C1E	+

Võimendiga piduri- ja roolisüsteemi kontroll; velgede, rattamutrite, poritiibade, tuuleklaasi, akende ja klaasipuhastite, vedelike (nt mootoriõli, jahutusvedeliku, pesuvedeliku) kontroll; lülituspuldi, sealhulgas Euroopa nõukogu 20. detsembri 1985. aasta määruses (EMÜ) nr 3821/85 (autovedudel kasutatavate sõidumeerikute kohta) (EÜT L 370, 31.12.1985, lk 8–21) kindlaks määratud sõidumeeriku kontroll ja kasutamine			+ ¹	+
Õhusurve, õhupaakide ja vedrustuse kontroll			+	+
Oskus rakendada spetsiaalseid sõidukiohutuse abinõusid; sõidukikere, teenindususte, avariiväljapääsude, esmaabivahendite, tulekustutite ja muu turvavarustuse kontroll				+
Teedekaardi lugemine, marsruudi planeerimine, sealhulgas elektrooniliste navigatsioonisüsteemide kasutamine (vabatahtlik)			+	+
2. Liiklusohutusega seotud erimanöövrite kontroll				
Mootorratta tugihargile asetamine ja tugihargilt võtmine ning selle liigutamine mootori abita sõiduki kõrval kõndides	+			
Mootorratta parkimine tugihargil	+			
Vähemalt kaks manöövrit sammukiirusel, sh slaalomisõit; see võimaldab hinnata siduri käsitsemise oskust koos piduriga, tasakaalu, vaatesuunda ja asendit mootorrattal ning jalgade asendit jalatugedel	+			
Vähemalt kaks manöövrit suuremal kiirusel, millest üks manööver toimub teise või kolmanda käiguga kiirusel vähemalt 30 km/h ja üks manööver takistusest möödasõidul kiirusel vähemalt 50 km/h; see võimaldab hinnata asendit mootorrattal, vaatesuunda, tasakaalu, juhtimis- ja käiguvahetustehnikat	+			
Pidurdamine: sooritatakse vähemalt kaks pidurdusharjutust, sh hädapidurdus kiirusel vähemalt 50 km/h; see võimaldab hinnata esi- ja tagapiduri käsitsemise oskust, vaatesuunda ja asendit mootorrattal	+			
Järgmisest neljast manöövrast valitakse vähemalt kaks manöövrit, sealhulgas üks tagasikäigul:		B		
Tagurdamine otse või pöördega paremale või vasakule ümber nurga, jäädes õigele sõidurajale		+		

Tagasipööramine edasi- ja tagasikäiku kasutades		+		
Sõiduki parkimine ja parkimiskohalt lahkumine (parkimine rööpselt, kaldu või esiotsaga või tagaotsaga risti kaldeta teel, tõusul või langusel)		+		
Täpne pidurdamine kuni seiskumiseni; hädaseiskamise sooritamine on vabatahtlik		+		
Haagise külge- ja lahtihaakimine või lahtihaakimine ja uuesti mootorsõiduki külge haakimine; manöövri puhul peab veduk olema pargitud haagise kõrvale (s.o mitte ühele joonele)		BE, B96	ainult CE, C1E	ainult DE, D1E
Tagurdamine kurvi mööda		BE, B96	+	+
Ohutu peatamine veose peale/maha laadimiseks		BE, B96		
Ohutu peatamine laadimisrambi/platvormi või samalaadse rajatise ääres veose maha/pealelaadimiseks			+	
Bussi peatamine sõitjate ohutuks peale- või mahaminekuks				+ ²
3. Käitumine liikluses: eksamineeritav peab sooritama tavaliiikluses täiesti ohutult ja kõiki vajalikke ettevaatusabinõusid rakendades kõik järgmised toimingud:				
Sõidu alustamine: pärast parkimist, peatumist ja seismajäämist liikluses; juurdepääsuteelt väljasõit	+	+	+	+
Sõit sirgel teel; vastassuunas sõitvatest sõidukitest möödumine, sealhulgas kitsal alal	+	+	+	+
Kurvis sõitmine	+	+	+	+
Ristmikud (ringliiklusega, reguleeritud, reguleerimata): ristmikele lähenemine ja nende ületamine	+	+	+	+
Suunamuutmine: parem-, vasak- ja tagasipöörded; sõiduraja vahetamine	+	+	+	+
Kiirteele või samalaadsele teele (kui neid on) sõit ja sealt mahasõit: kiirendusrajalt kiirteele sõitmine; aeglustusrajale lahkumine, liiklusvooluga ühinemine	+	+	+	+
Möödasõit: möödasõit teistest liikuvatest sõidukitest (kui võimalik); takistustest, nt pargitud autodest möödumine; teistel liiklejatel mööda sõita laskmine (kui see on kohane)	+	+	+	+
Erilised teeosad (kui võimalik): raudteeületuskohad; trammi/bussipeatused;	+	+	+	+

ülekäigurajad; pikkadel tõusul üles/allamäge sõitmine				
Sõidu lõpetamine: vajalike ettevaatusabinõude rakendamine sõidukilt mahatulekul või sõidukist väljumisel	+	+	+	+
Kokkuhoidlik, ohutu, sujuv ja energiasäästlik sõidustiil, võttes arvesse pöördeid minutis, käikude vahetamist, pidurdamist ja kiirendamist. Ohutu ja energiasäästlik sõidustiil. Sõidustiil, mis on ohutu ning tagab, et kiirendamisel, aeglustamisel, tõusul või langusel ning vajaduse korral käsikäiguvahetuse abil vähenevad kütusetarbimine ja heide.		+	+	+

Märkus:

¹ välja arvatud Euroopa nõukogu 20. detsembri 1985. aasta määruse (EMÜ) nr 3821/85 (autovedudel kasutatavate sõidumeerikute kohta) (EÜT L 370, 31.12.1985, lk 8–21) reguleerimisalasse mittekuuluva C1- või C1E-kategooria sõiduki juhiloa taotlejad,

² siia kuuluvad ka D-troll ja D-trolle

1. Sõidueksami hindamine

1.1. Iga eespool nimetatud juhtimisolukorra kohta antav hinnang peab näitama eksamineeritava oskust käsitseda ja juhtida sõidukit liikluses täiesti ohutult. Eksamineerija peab ennast tundma täiesti turvaliselt kogu sõidueksami ajal. Selliste vigade või ohtlike käitumisviiside puhul, mis ohustavad eksamisõidukit, selles olijaid või teisi liiklejaid, katkestatakse sõidueksam enneaegselt, sõltumata sellest, kas eksamineerija pidi sekkuma auto juhtimisse või mitte. Sõidueksam loetakse mittesooritatuks. Erandjuhtudel on eksamineerijal õigus otsustada, kas viia sõidueksam lõpule või mitte.

1.2. Hindamisel annab eksamineerija hinnangu kogu sõidueksamile tervikuna, pöörates erilist tähelepanu sellele, kas eksamineeritav oskab käsitleda ja juhtida sõidukit ohutult ja teisi liiklejaid arvestavalt. Siia kuulub kohanduv, kindel ja ohutu juhtimisstiil, tee- ja ilmastikuolude arvestamine, muu liikluse arvestamine, teiste (eriti ohualtimate) liiklejatega arvestamine ning ettenägelikkus.

1.3. Eksamineerija hindab sõidueksamil veel eksamineeritava järgmisi oskusi (ja käitumist):

1.3.1. sõiduki valitsemine, võttes arvesse järgmist:

- 1) turvavöö, tahavaatepeeglite, peatugede, juhiistme õiget kohandamist ja kasutust;
- 2) tulede ja muude seadmete õiget kasutust; siduri, käigukasti, gaasi- ja pidurdussüsteemide (sealhulgas kolmanda pidurisüsteemi, kui see on olemas), rooliseadme õiget kasutust;
- 3) sõiduki valitsemist mitmesugustes olukordades ja eri kiirustel;
- 4) kindlat teelpüsimist; sõiduki massi, mõõtmeid ja omadusi;
- 5) veose massi ja liiki (üksnes BE-, C-, CE-, C1-, C1E-, DE- ja D1E-kategooria puhul);
- 6) sõitjate mugavust (üksnes D-, DE-, D1-, D1E-kategooria puhul) (järsust kiirendamisest hoidumine, sujuv sõit, järsust pidurdamisest hoidumine);

1.3.2. ökonoomne ja keskkonnasäästlik sõidustiil, võttes arvesse mootori pöördeid minutis, käikude vahetamist, pidurdamist ja kiirendamist (üksnes BE-, C-, CE-, C1-, C1E-, D-, DE-, D1-, D1E-kategooria puhul);

1.3.3. tähelepanelikkus ja liicluse jälgimine:

- 1) kõigi suundade jälgimine (süsteemaatiline liicluse jälgimise oskus ning informatsiooni kogumine ning kaugel, keskmisel ja lähedal kaugusel asuva liicluse ning olukordade märkamise);
- 2) peeglite õige kasutamine;
- 3) kaasliiklejate tegevuse varajane etteaimamine;
- 4) iseseisev liicluse jälgimine.

1.3.4. teeandmise kohustus ja sõidueesõigus :

- 1) sõidueesõigus ristmikel, raudteeülesõidukohal, trammi-ja bussipeatuses, ülekäigurajal;
- 2) teeandmine muudel puhkudel (nt suunamuutmisel, sõiduraja vahetamisel, erimanöövritel);
- 3) möödasõit (kui võimalik);
- 4) mööda sõita laskmine (kui see on asjakohane).

1.3.5. sõiduteel paiknemine :

- 1) sõiduki liigi ja omadustega sobiv õige asukoht teel, sõidurajal, ristmikel, kurvis;
- 2) asukohta ennetav sõitmine;
- 3) ümberreastumine.

1.3.6. piki- ja külgsuuna hoidmine:

- 1) piisava piki- ja külgsuuna hoidmine ees ja külgedel liikuvatest sõidukitest;
- 2) piisava vahemaa hoidmine teistest liiklejatest;

1.3.7. sõidukiirus:

- 1) lubatud sõidukiiruse järgimine;
- 2) kiiruse kohandamine vastavalt ilmastiku- ja liiklusoludele ja kui see on kohane, siis kuni riigisisese piirkiiruseni;
- 3) sellise kiirusega sõitmine, et oleks võimalik peatuda nähtaval vabal teelõigul;

4) kiiruse kohandamine vastavalt samalaadsete liiklejate kiirusele;

1.3.8. fooride, liiklusmärkide, teekattemärgistuste ja muude märguannete arvestamine:

- 1) õige käitumine foori ees;
- 2) liikluse reguleerijate korralduste täitmine;
- 3) liiklusmärkide (keelu- ja kohustusmärkide) õige järgimine;
- 4) teekattemärgiste õige järgimine;

1.3.9. suunamärguanded:

- 1) õige ja õigeaegne suunamärguandmine vajaduse korral;
- 2) õige suunanäitamine;
- 3) tähelepanelikkus teiste liiklejate suunamuutmise ning märguannete andmise suhtes;

1.3.10. pidurdamine ja peatumine:

- 1) õigeaegne aeglustamine, pidurdamine või peatumine vastavalt asjaoludele;
- 2) ettenägelikkus;
- 3) mitmesuguste pidurdussüsteemide kasutamine (üksnes C-, CE-, D-, DE-kategooria puhul);
- 4) teiste kiiruse vähendamise süsteemide kasutamine peale pidurite (üksnes C-, CE-, D-, DE-kategooria puhul).

2. Sõidueksami mittesooritamine

2.1. Kui eksamineerija märkab tõsist viga, siis loetakse sõidueksam koheselt mittesooritatuks. Sellisteks tõsisteks vigadeks on järgmised liiklusnõuete rikkumised:

1. liiklusohu tunnetamine ja pidurdusvalmidus;
2. foori või reguleerija keelava märguande eiramine;
3. jalakäija või teise liikleja ohustamine;
4. vasakpöördel reastumine vastassuunavööndisse;
5. sõidurea vahetamine liiklusolukorda jälgimata;
6. liiklusohutliku olukorra tekitamine ja eksamineerija sekkumise vajadus eksamineeritava juhtimisse;
7. möödasõidu sooritamine kohas, kus see pole lubatud;
8. teeandmise kohustuse nõude eiramine;
9. keelumärgi „Sissesõidu keeld“ nõude eiramine (võimaliku ohu tekkimise korral).

2.2. Eksami mittesooritamise põhjuseks võib olla ka eri vigade kordumine või selliste vigade kuhjumine, mis üksikult võetult negatiivset tulemust ei anna. Sellisteks vigadeks on järgmised liiklusnõuete rikkumised:

1. puudulik liikluse jälgimine, tähelepanelikkus ja koostöö teiste liiklejatega;
2. vigade esinemine sõiduki juhtimisel (ebaühtlane kiirus, käiguvahetus, järsud pidurdamised jms);
3. liiklusoludele mittevastav sõidukiirus;

4. teiste liiklejate põhjendamatu takistamine;
 5. vale paiknemine sõiduteel;
 6. ebapiisav piki-ja külgsuuna hoidmine;
 7. ristmike ületamine pika kõhklemise ja viivitusega;
 8. suunamärguande ebaõige kasutamine;
 9. fooride, liiklusmärkide, teekatemärgistuste ja muude märguannete nõuete eiramine;
 10. vale või poolik reastumine ühesuunalisel tänaval vasakpöördeks.
- 3.** Eksami käigus tehtud vead, hinnangud ja otsuse sõidueksami sooritamise või mittesooritamise kohta kannab eksamineerija lisas 8 toodud sõidueksami kaardile